

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психобіографії українських письменників»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Для усіх на факультеті

Спеціалізація Для усіх на факультеті

Спеціальність Для усіх на факультеті

Галузь знань Для усіх на факультеті

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” _серпня __ 2024 р.

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психобіографії українських письменників
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Викладач (-і)	Солецький О.М.
Контактний телефон викладача	0506717862
Е-mail викладача	oleksandr.soletskyu@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 годин).
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації: 30 год. Вівторок-серeda 13.30-15.30. Кафедра української літератури, 303 ауд. Онлайн-консультації: 30 год. Розклад присутності викладача: субота з 9.30-11.30
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Психобіографії українських письменників» ознайомлює студентів із аспектами психологічного підходу до вивчення художніх явищ та творчості конкретних українських письменників, допомагає схарактеризувати їх із позицій зумовленості та залежності від авторської біографії, вподобань, характеру, творчого типу, темпераменту тощо. Лекційний та практичний курси передбачають ознайомлення зі загальнотеоретичними питаннями психології художньої творчості, з явищами психологічної сутності художньої обдарованості, вивчення художньо-творчого процесу як багаторівневого комплексу, вивчення біографій українських письменників з позицій психоаналітичного літературознавства.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета – ознайомити студентів-філологів із загальнотеоретичними питаннями поняття «психобіографія», висвітлити проблему психологічної сутності художньої обдарованості, охарактеризувати художньо-творчий процес на основі дослідження питань психології творчості, а також вивчення головних сил творчого синтезу. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості психологічного підходу до вивчення художніх явищ; - предмет і завдання психобіографічної методики; - головні методи дослідження питань психології художньої творчості українських письменників ; - особливості трактувань понять «художня обдарованість, здібності до літературно-творчої діяльності»; - структуру художньої обдарованості; - особливості літературного таланту українських письменників; - головні аспекти вивчення художньо-творчого таланту; - загальні закономірності творчої праці письменника. <p>вміти :</p> <ul style="list-style-type: none"> - практично застосовувати методологічний інструментарій психології художньої творчості до вивчення художніх явищ; - послуговуватися джерелами й методами психології художньої творчості; - розрізняти загальні й спеціальні моменти в структурі художньої обдарованості; - виділяти головні сили в структурі психобіографії; - характеризувати процесуальну структуру творчої діяльності; - розуміти головні підходи до вивчення художньо-творчого процесу. 	

4. Компетентності			
У результаті вивчення курсу ви (студенти) зможете набути:			
Загальні компетентності:			
ЗК 14. Здатність володіти навичками ведення дискусії й наукової полеміки, написання аналітичних і публіцистичних текстів, дотримуватись норм правопису сучасної української мови.			
Фахові (спеціальні) компетентності			
ФК 3. Здатність вільно оперувати фаховими термінами для виконання професійних завдань, застосовувати у професійній діяльності провідні базові наукові методи, принципи, положення.			
ФК 11. Здатність використовувати сучасні методологічні засади предметної спеціалізації, теорії й історії української мови та літератури, дисциплін за вибором мовознавчого та літературознавчого спрямування, орієнтуватися в сучасному українському літературному процесі з настановою на практичне втілення в освітньо-професійній діяльності.			
ФК 15. Здатність здійснювати багатоаспектний мовний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів з вільним володінням фаховими термінами і залученням найновіших досягнень у цій сфері.			
ФК 16. Здатність розвивати когнітивні, психомоторні, поведінкові механізми – пам'ять, увагу, критичне ставлення, почуття відповідальності та ін.			
5. Результати навчання			
ПРН 2. Знати і розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і літератури, вміти застосовувати набуті знання у професійній діяльності.			
ПРН 7. Мати навички пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, кваліфіковано презентувати результати професійної (педагогічної, наукової, інноваційної) діяльності із застосуванням сучасних інформаційних технологій.			
ПРН 8. Осмислювати літературознавчі концепції, володіти методами літературознавчих досліджень, компаративного аналізу, інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури, усної народної творчості, застосовувати ці вміння та навички у професійній роботі вчителя закладу загальної середньої освіти.			
ПРН 9. Уміти аналізувати й застосовувати у практичній діяльності набуті знання про закономірності літературного процесу на діахронному і синхронному зрізах і творчість знакових письменників у національному і світовому контексті.			
6. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
	Для усіх спеціальностей		Вибіркова
Тематика курсу			
Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.

1. Вступ. Історичний огляд досліджень «психобіографій».	2		5	
2. Психологічна характеристика процесу творчості. Методики психоаналізу в літературознавстві.	2		5	
3. «Художній таланти» у трактуваннях письменників українського бароко. Біографія і творчість М.Смотрицького.	2		5	
4. Феномен психобіографії Григорія Сковороди.	2		5	
5. Психобіографічні контрасти творчості Тараса Шевченка.	2		5	
6. Творча особистість і творчий процес Валерія Шевчука. Індивідуальний стиль письменника.	2		5	
7. Методологічні особливості вивчення психобіографії письменників.		2	5	
8. Творча особистість і творчий процес у трактуваннях письменників давньої літератури.		2	3	
9. Психобіографії письменників українського бароко.		2	3	
10. Феномен творчої індивідуальності Івана Котляревського.		2	3	
11. Творчість Марко Вовчок у дзеркалі психобіографії		2	5	
12. Психологічна мотивація і стимули творчості українських письменників кінця 19 – початку 20 століття..		2	4	
13. Покоління письменників «розстріляного відродження»: психодрама на тлі доби.		2	3	
14. Психобіографії українських «шістдесятників».		2	3	
15. Постмодерна література і фактор «психобіографії».		2	3	

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Загальна максимальна сума балів, яка виставляється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, тестувань, контролю самостійної роботи.
Вимоги до письмової роботи	Передбачені три тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, контроль самостійної роботи у формі тестування та одна письмова робота. Тестування оцінюються за 100-бальною шкалою з автогенеративним визначенням. Тестові завдання передбачають відповідь на 20 запитань. Письмова контрольна робота оцінюється за 5-бальною системою. Робота передбачає відповідь на 3 запитання.
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру. Усні відповіді оцінюються за 5-бальною шкалою.

Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час практичних занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених занять, оцінки, які отримав студент за усні та письмові відповіді, контроль самостійної роботи.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Політикою курсу передбачене виставлення залікової оцінки шляхом генерування середнього балу за усі види навчальної діяльності, у разі виконання усіх завдань.

8. Політика курсу

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#), та індивідуальним графіком, відповідно до [«Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано [«Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує [«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

9. Рекомендована література

- Андреев В. Психобіографія в українській історичній науці 1920-х рр.: В.Петров та його студії про П.Куліша / Андреев Віталій // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. 2013. 7. С. 185-194. - Режим доступу: http://resource.history.org.ua/publ/eidos_2013_7_185
- Бистров Я. Англомовний біографічний нарратив у вимірах когнітивної лінгвістики і синергетики : монографія. Київ ; Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г.М., 2016. 320 с.
- Большакова А. М. Психобіографічні особливості як предиктори суб'єктивної вичерпаності особистісного потенціалу / А. М. Большакова // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Психологія. - 2018. - Вип. 7. - С. 47-52. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2018_7_11.
- Білоус П. Психологія літературної творчості: Лекції / Петро Білоус. – Київ: Академвидав, 2014. – 243 с.
- Бовсунівська Т. Когнітивна жанрологія та поетика : монографія. Київ : видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 180 с.
- Драненко Г. Автор, наратор і протагоніст як агенти й суб'єкти перетину та перестанови (само)ідентичностей у сучасному біографічному дискурсі. Питання літературознавства. 2013. № 88. С. 89–105. URL: <http://surl.li/sbl1q>
- Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури. Монографія. К.: Академвидав, 2006. 504с.

Макаров А. П'ять ять етюдів: підсвідомість і мистецтво. Нариси з психології творчості / Анатолій Макаров. – К., 1990. – «13 с.

Мірошник О. Психобіографічний метод у літературознавстві. Теорія питання та деякі аспекти практичного застосування / О. Мірошник // Літературознавство. Фольклористика. Культурологія. - 2015. - Вип. 18-20. - С. 363-389. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lfk_2015_18-20_41.

Михида С. П. Психобіографічний дискурс драматургії І. Тобілевича / С. П. Михида // Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. - 2013. - № 3. - С. 130-133. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_fi_2013_3_28.

Моклиця М. Жанрові інтенції біографії. *Studia methodologica*. 2015. № 40. С. 71–76. URL : <http://surl.li/sbllu>

Піхманець Р. Методологічні аспекти вивчення творчого процесу / Р. В. Піхманець // Слово і час. 1990. № 11. С. 67–76.

Піхманець Р. Психологія художньої творчості: Теоретичні та методологічні аспекти / Р. В. Піхманець. К., 1991. 245 с.

Солецький О. Етика і тіло: художнє відображення когнітивної пластики у новелах Марка Черемшини. Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово. 2024. №20 (74). С.152-161.

Солецький О. Поетика тілесності у новелах Василя Стефаника //Василь Стефаник: інтерпретації / за ред. Степана Хороба. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2023. С.327-339.

Солецький О. Іконічно-конвенційні координати постмодерну: Юрій Іздрик «Воцек». Вісник МДУ. Серія: Філологія. 2023. Вип. 28. С. 149-158.

Хіаоу, W. «Дві Ольги» – «дві любові» Івана Франка: до проблеми психобіографічного методу аналізу». Слово і Час, вип. 11, Листопад 2017, с. 78-88, <https://il-journal.com/index.php/journal/article/view/109>.

Soletskyu O. Emblematic Mechanisms and Psychoanalysis: Iconic-Conventional Convergence and Psychoanalytic Diagnostics // *Language and Psychoanalysis Edinburgh University*. Vol 8. No 2. 2019. P.4-29. <https://doi.org/10.7565/landp.v8i2.1602>

Soletskyi O. Emblematic patterns and metaphysical meanings of Hryhorii Skovoroda// *Kyiv-Mohyla Humanities Journal*. No. 9 (2022): Hryhorii Skovoroda and the Baroque World. P. 37–67. DOI: <https://doi.org/10.18523/kmhj270829.2022-9.37-67>

Фройд З. . Вступ до психоаналізу. Переклад з німецької: Петро Тарашук. Харків: КСД, 2015. 480 с.

Церковна, В. (2024). Проблематика психоісторії в сучасному вітчизняному історіографічному просторі. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету, (65), С. 148-159. вилучено із <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/863>.

Викладач: доктор філологічних наук, доцент Солецький О.М._